סעיף כג: לב ב מיי׳ פ״ז מהלכות

סמג עשין כג טוש״ע שס

סי׳ סו סעיף כג ולב וסי׳

שפו סעיף א:

לג ג מיי׳ פי״ז מהלכות אישות הלכה ד סמג

עשין מח טוש"ע אה"ע סי

קב סעיף ד:

לד ד מיי׳ שם טוש״ע שם

ח"מ סי' קא סעיף ב: לו ו מיי' שם טוש"ע שם

קעיף א ו:

מלוה הלכה ח סמג

עשין נד טוש"ע שם סי' קו

:סעיף א

מערף ג. ה מיי' פי"א מהלי מלוה הלי ז טוש"ע

פי"א מהלכום

בט פונ סעיף ג: לח ה מיי פי״ל

חובל ומזיק הלכה י

א) לעיל נב:, ב) קדושין מח. נ"ק פע. ב"מ כ. ב"ב קמו:, ב"ק פע. ב"מ כ. ב"ב קמו:, ג) ב"ק לח:, ד) [עי' תוס' לחמן לב. ד"ה אי פחחן, ל) [יבמות קיג. גיטין מט:], ו) רש"ל א"ל,

ו) יכמות קי., ק) וב"ב קעד. ערכין כב.], ש) [חולין קעד. ערכין כב.], ש) [חולין קלב:], י) [גיטין נט.], ב) ול"ל ונמלה שמרווחת הרבה ומביא ראיה מהא דאמרי' בפ"ב דקדושין כו' שיצטרר לשלם לה ומיהו לא נתיישב לרשב"א לשון כו' כל הכתוב בשטר כו' הס"ד] וכן גי' הב"ח, () נ"י כ"יי, מ) [וע"ע תום' ב"ק ט. ד"ה רב הונא ועוד שם ב"ק מו: ל"ה ה"ג וחוח' ב"ב נב: ד"ה אי דליכא], נ) כ"י, ם) וכדמיתא חולין קי:ז.

גליון הש"ם . רש"י ר"ה פריעת בע"ח

וכו' ולאו שלך צדק. ב"מ ד' מט ע"א וע"ש ולע"ק:

מוסף רש"י . הורא רסוף המסכח.

תוספות רי"ד הפחות והלכך לא מצי למחול זכותו של בעל קאמר כדפריש. וכל טעם . הדבר הוא מפני שאיז הלוקח ק"ג כדפרישית מיהו כ"ז שלא מחלו יכול הלוקח לגבות ממנו ולא מצי למימר לאו ב"ד ד"א שלא יהא אלא ביין וייא שלא יווא אלא כאדרכתא יהבי׳ ניהלי׳ דמצי למיתבעי׳ אבל לא קנאו ק"ג שלא יוכל המוכר למחול (ובא) [ואם בא] הלוקח על הלוה . וא״ל פרעתיו למלוה ושטר פרוע מכר לך דין הוא שיכוף הלוקח את המלוה שישבע לו שלא פרעו כדין כל שטרות דטעין לוה פרוע הוא דמישתבע מלוה ושקיל לוקח וה"נ משתבע ישקיל לוקודות במשוגבע מלוה ושקיל. ואי לא בעי מלוה לאשתבע לי׳. ישלם דמים ללוקח משום הואי מק"ט בוודאי אי מת מלוה לא מצי למימר לוה פרוע הוא דשבועה וו אינה אלא להפיס דעתו של לוה. וכיון שהמלוה . אינו בחיים מי ישבע לו. בני מלוה שבועת היורשין . שלא פקדני אבא ששטר והלוקח הולך וכופה אותן. ואם המלוה הלך למד״ה אין הלוה יכול לדחות את הלוקח בעבור שבועה זו שלא נתקנה אלא להפיס שלא נונקנוז אלא להפיט דעת הלוקח וכיון שאין פה מי שישבע לו גובה הלוקח בלא שבועה. ונ"ל שאם נתנו המלוה במתנה לחבירו וטוען הלוה פרוע . הוא אע״פ שהמלוה מאמת דבריו אין שומעין לו אלא אמרי׳ קנוניא עשו . שניהם ואומרים ללוה פרע . מסור בידו ואם פרעת למלוה לך ודן עמו שיחזור כן דמיגו דאי בעי מצי (א"ל) מחיל לי כדאמרן י מצי נמי למימר פריעה הוא ולבטוליה והכא דאמרי הכא מפני שידו כידה לאו הוה מצטרכינן לטעמא

ידו עדיפא מידה הוה

סיזיל וסיחלה כו'. דאמרינן אפי׳ יורש מוחל ואמה של זו מכרה להן שטר חוב שהיה לה על בעלה: עשינו עלמינו. כקרוב של בעל דין או אוהבו הבא אצל דיינין ועורכו בראיות אחר זכות אוהבו או קרובו כך למדתי עלה לזו להפסיד שכנגדה: מעיקרא. כשאמר כן: לבסוף.

כשנתחרט: אדם חשוב שאני. לפי שלמדין הימנו ויש שיעשו אף שלא לקרובים: ואי פקח הוא. הלוקח: מקרקש ליה זוזי. ללוה ושוכרו בהן לכתוב לו שט"ח בשמו קודם שיעשו קנוניה בין שניהם: מחן דדחין דינה דגרמי. המחייב את הגורם הפסד לחבירו: מגבי ביה. בהאי שטרא מן המוחלו: דמי שערה מעליה. כל החוב שבתוכו: ומאן דלא דאין כו'. פלוגתייהו בבבא קמא בפרק בתרא (דף קטו:) ורבי מאיר אית ליה דינא דגרמי כדתניה (שם דף ק:) נתייהש הימנה ולא גדרה הרי זה קידש וחייב באחריותו גבי כלאים והיי"ל כוותיה: מגבי ביה דמי ניירה בעלמה. כלומר אומר שלא מכר לו אלא הנייר והרי הוא בידך: לפייה רפרם לרב אשי. שבא הדין לפני רב אשי וסיבבו והקיפו בראיות ואגבי מדינא דגרמי: כי כשורה לללמי. כלומר גיבוי גמור. כל ההפסד דקדק בו כאשר ידקדק הלוקח קורה לצור בה צורות שלוקח ישרה וחלקה: האי כי דיניה. זה הלוה מעות וזו סמכה על שיעבוד הקרקע והיא לא נתנה כלום ואם בשביל נכסי לאן ברזל הנישומין בכתובה הוא זכה בהן מיד וזו לירפתן עם הכתובה על שיעבוד הקרקע: ולא חויא אלא לחד. אין בה אלא כדי לאחד מהן: לבעל חוב יהבינן. שלא תנעול דלת: יותר משהחיש רולה כו'. ולח חיישינן לומר משום חינה. ודוקה שהשטרות נכתבו ביום אחד אבל אם קדמה זמן הכתובה היא גובה: ודאי דאמריתו כו'. לשון שאלה הוא. אמת הוא ששמעתי שאתם אומרים דבר זה של תימה דמטרחינן ליה ללוה למכרה והלא המלוה עיקר סמך שלו על הקרקע: חולה מעוחיו בעובד כוכבים הוה. מעות היה לו לפרוע ואומר של עובד כוכבים הם: לדידך דאמרת

כו'. במסכת ערכין בפ' שום היתומין (דף כב.): פריעת בע"ה מלוה.

מלוה עליו לפרוע חובו ולאמת דבריו דכתיב [ויקרא יט] הין לדק שיהא הן שלך לדק פולאו שלך לדק (בבא מציעא דף מט.): במה דברים אמורים. דלוקה חרבעים (עי׳ פי׳ רש״י בחולין קלב: עוד שם קי: ד״ה כפחוהו): מכין

תיזיל ותיחלה לכתובתה דאמה לגבי אבוה ותירתה מיניה שמעה אזלה אחילתה יאמר רב נחמן עשינו עצמינו כעורכי שמר רב נחמן הדיינין מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר יומבשרך לא תתעלם ולבסוף סבר אדם חשוב שאני: גופא יאמר שמואל המוכר שמר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל אמר רב הונא בריה דרב יהושע יואי פקח הוא מקרקש ליה זוזי וכתב ליה שמרא בשמיה: יאמר אמימר במאן דראין דינא דגרמי מגבי ביה דמי שמרא מעליא מאן דלא דאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי ניירא בעלמא הוה עובדא וכפייה רפרם לרב אשי ואגבי ביה כי כשורא לצלמי: אמר אמימר משמיה דרב חמא יהאי מאן דאיכא עליה כתובת אשה ובע"ח ואית ליה ארעא ואית ליה זוזי סלבעל חוב מסלקיגן ליה בזוזי לאשה מסלקינז לה בארעא האי כי דיניה והאי כי דיניה יואי לא איכא אלא חד ארעא ולא חזיא אלא לחד לבעל חוב יהבינן ליה לאשה לא יהביגן לה מאי מעמא יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא אמר ליה רב פפא לרב חמא ודאי דאמריתו משמיה דרבא האי מאן דמסקי ביה זוזי ואית ליה ארעא ואתא בעל חוב וקא תבע מיניה ואמר ליה זיל שקול מארעא אמריגן ליה זיל זבין את ואייתי הב ליה הא"ל לא אימא לי גופא דעובדא היכי הוה יא"ל תולה מעותיו בעובד כוכבים הוהי יהוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו בו שלא כהוגן א״ל רב כהנא לרב פפא לדִידך דאמרת יּפריעת בעל חוב מצוה אמר לא ניחא לי דאיעביד מצוה מאי א"ל ייתנינא במה דברים אמורים במצות לא תעשה אבל במצות עשה כגון שאומרין לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו עושה מכין

שמרווחת הרבה ומיהו לא נתיישב לרשב"ה לשון מגבי ביה דמי שטרה מעליא דמשמע דחייב לשלם כל הכתוב בשטר ומביא ראיה מהא דאמרינו בפ"ב דקידושין (דף מו:) המקדשי לי בשטר חוב או שהיה לו מלוה ביד אחרים והרשה עליהם ר"מ אומר מקודשת וחכ"א אינה מקודשת ומסיק דבדשמואל קא מיפלגי דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול מר אית ליה ולהכי אינה מקודשת דלא סמכה דעתה הואיל ויכול למחול ואם היה חייב לשלם כל הכתוב בשטר אמאי לא סמכה דעתה הא אינו רשאי למחול שילטרך לשלם לה יוהשתא לא תיקשה היאך השיאה רב נחמן עלה להפסיד ממון אחרים בשביל קורבה שהרי לא היה מפסידן לגמרי שהיו מחזירין להם מעות שנתנו מ"מ קלת יש לגמגס]: לבעל חוב מסדקינן דיה בזוזי. אומר לבינו מס דג' דינין

דקטנה היתה כמו י הפעוטות מתנתן

מתנה ולא מחייבא מדיני דגרמי ולרבינו

ילחק נראה מתוך כך דלא מיחייבא מדינא דגרמי אלא דמים שנתנו לה

על כתובתה ולא כל הכתובה סונמצא

תיזיל ותיחלה לכתובתה ראמה לגבי אביה. קשה לרצינו ילחק דמה

ביה דמי שטרא מעליא ורב נחמן גופיה דאין דינא דגרמי בהגחל

בתרא (ב"ת הטו:) גבי ההוא גברא דאחווי אכריא דחיטי ויש מפרשים

הרויחה הא אמרינן בסמוך מאן דדאין דינא דגרמי מגבי

שעשית בשכרך חין שומעין לו ומשמע התם אפילו דלית ליה זוזים: לאשה לא יהבינן לה מ"ם יותר משהאיש רוצה לישא אשה

חלוקים למלוה ולניזק ולשכיר לבעל

חוב אית ליה זוזי לא מלי לסלוקי

בארעא כדאמרינן הכא וניזק אפילו

אית ליה זוזי מסלק ליה בארעא

ובשכיר אפי׳ לית ליה זוזי אמרי׳ ליה

זיל טרח וזבין ואייתי זוזי דתנן בפרק

הבית והעליה (ב"מ קיח.) היה עושה

עמו בתבן ובקש ואמר טול מה

רוצה לינשא. וא״ת דאמרינן לעיל (דף פד.) לכתובת אשה משום חינא ואפי׳ ר' בנימין לא פליג אלא כשהבע"ח הוא כושל אבל שניהם שוין מודה דיהבינן

לכתובת אשה ותירץ רבינו תם דהכא יהבינן לבע"ח משום דאיכא טעמא דנעילת דלת ובאשה לא שייך נעילת דלת כדאמרינן יותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא אבל לעיל דלאחר מיתה ליכא נעילת דלת דמיתה לא שכיחא כדאמרינן בהנזקין (גיטין נ.) דלא מסיק אדעתיה דמלוה דמית לוה ונפלי נכסי קמי יתמי עדיפא כתובת

אשה משום חינא ומורי ה"ר יחיאל השיב למורי הרב בשם ר"י דאפילו לאחר מיחה יהבינן לבעל חוב קרקע או אפילו מטלטלין אחר מקנת גאונים שתקנו דאשה ובעל חוב גובין מטלטלין ולעיל דיהבינן לכתובת אשה היינו משום דכיון דאין דינו של בעל חוב לגבות ואי הוה יהיב להו נפקד ליתומים לא מלי נקיט להו בדינא עדיפא כתובת אשה משום חינא ואפילו קדים זמן הכתובה לזמן השטר כיון שלא תיקנו שתטרוף מן הלקוחות ולא חל שיעבוד כתובה עלייהו כלל והוי כאילו זמנן שוה והכי אמר בפרק מי שמת (ב"ב דף קמ.) דאיקני קנה ומכר את"ל לא משתעבד הא לא משתעבד ואת"ל משתעבד לוה ולוה ואחר כך קנה ומכר מהו לקמא משתעבד או לבתרא ◊ [משמע דאי לא משמעבד ליכא לספוקי כלל הי גביא ברישא כיון דלא משמעבד לגבות מלקוחות וכתב וכן עמא דבר כר״י וכן רב אלפס ורמב״ס. ורבי ילחק בר אברהם נראה לו כר״ת. ואמת כי נראה דברי ר״ת]: ההרא תולה מעותיו בעובר בובבים הוה. אין לפרש כשאמר לו זיל את זבין הוה תולה מעותיו בעובד כוכבים דא"כ כהוגן עשו לו אלא תחילה כשתבעו היה הולך ותולה מעותיו ובשעת הגבייה כבר לא היה לו ואפ״ה הזקיקו למכור: אכזר לא ניחא לי למיעבד מצוח מאי. הא פשיטא ליה דכופין דהא עיקר מילמיה בערכין (דף כב. ושם) אהא דאין מזקקין לנכסי יתומין קטנים וקאמר משום דפריעת בע"ח מלוה והני לאו בני מיעבד מלוה נינהו מכלל דלנכסי יתומים גדולים מזקקין אלא ה"ק לא ניחא ליה למעבד מלוה מאי והלא פשיטא דכופין ומה שייך לקרותו מלוה אמר ליה תניתוה דהיכא דאיכא מצוה כופין אי נמי י"ל דבעא מיניה אם כופין אם לאו אע"ג דפשיטא דלנכסי יחומין גדולים נוקקין הנ"מ היכא דלא אמרו לא ניחא לן למעבד מצוה אבל היכא דאמרו מאי אמר ליה תניחוה כו' וי"מ דאחולה מעוחיו בעובד כוכבים קאי דבשלמא לרב הונא בריה דרב יהושע דאמר טעמא דאין נזקקין משום צררי אבל חיובא איכא אכסי והואיל והדין שיתן מעות השיעבוד נמי הוי על המעות אע"ג דאיכא קרקעות וכ"ש כי ליכא אלא לדידך דאמרת מצוה ואע"ג דאית להו נכסי ליתמי לא נחתינן עלייהו דלא רמיא עלייהו שיעבודא אלא במחום דאיכא מצוה אמרת נמי שהשיעבוד לא יהא על המעות ולא דמי לגזלן שהשיעבוד על כל נכסיו דהתם באיסורא אתא לידיה ובדין אישתעבד לגמרי אבל הכא לא: פריעת בע"ח מצוה. בדאיכא אחריות נכסים איירי דעלה איתמר מילחיה דרב פפא בערכין (ג"ו שם) ואפ"ה אין נפרעין מנססי יתומים קטלים דלאו בני מיעבד מצוה נינהו אבל מנססי יתומין גדולים נפרעין אבל בדליכא אחריות נססים מצוה על היתומין ואין כופין כדמוכח בפ׳ מי שהיה נשוי (נקמן 16:) גבי ההוא דשבק קטינא דארעא וטעמא משום דהוי מלוח כיבוד מלוה שמתן שכרה בלידהם דאין ב״ד שלמטה מוזהרין עליה והא דאמר בהגחל עלים (ב״ק זד:) הניח להן אביהן פרה וטלית וכל דבר המסויים חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן המס אם לא יהיו מחזירין איכא קלון אביהן הלכך חייבין לשלם אבל משום כבוד לחודיה לא ובקונט׳ פי׳ לקמן גבי קטינא דהואיל וליכא מלוה אלא מדרבנן לא כייפינן להו ואין נראה דאשכחן דכופין במצות דרבנן כגון מצוה לקיים דברי המת דאמרי' בהשולח (גיטין מ.) דכופין את היורשים:

שטרא בשמיה כלומר אם הלוה במעות קודם שיעשו הנוניא המלוה עם הלוה אינה וכותב לו הלוה שטרא אשמי כאילו לוה ממנו ושוב לא יועיל להם הקנוניא: אמר אמימר מאן דראין דינא דגרמי מגבי בי׳ דמי שטרא מעליא (וביאר הרב שבכל ענין שהמלוה מבטל השטר ביר הלוקח בין שמחלו ללוה בין שאומר

פרוע הוא וגורם ללוקח להפסיד השטר חייב לשלם לו דמי כל השטר מעליא אבל אם הביא עדים

יים נישא מייח והוה. אמרה ליי כרבא אלא תסגי לן דידו כידה דכיון שיש לו זכות בנכסים במנה אין יכול למחול זולתו (והרב פוסק הלכה כאביי) קריביתיי דר"ג זבינתה כתובתה בטובת הנאה. פיי בדמים מועטים שקנאה בספק שאם תמות היא יירשנה בעלה ואם תתאלמן או תתגרש יזכה הלוקח בכתובה איגרשא שכיבא אתו לקוחות קתבעו לברתה.

תורה אור השלם הַלוֹא פָּרֹס לַרְעֵב ין בְּרִים לַחְמֶךְ וְעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת כִּי תִרְאָה עָרם וְבִסִּיתוֹ וּמִבְּשְׂרְךְ לֹא וְבִסִּיתוֹ וּמִבְּשְׂרָךְ לֹא

ישעיה נח ז תתעלם: תוספות רי"ד (המשך) א"ל ר"נ ליכא דליסבא לה עצה תיזיל ותחלה לכתובתה דאמה לגבי אבוה ותיהדר ותירתיה מניה שמעה אזלה ואחילת כעורכי הדיינים מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר לא תתעלם ולבסוף סבר אדת חשור שאוי: אי קשיא כיון דקרינא ליה גרמא בניזקין היכי הוה מייעצה לעשות רשע ונזק להפסיד הלוקחים י"ל איהו להרויח דידה קמכוין ונזקא ממילא קאתי ומשום נזקא דאחריתי לא שביק . רווחא דקריבתא: ואי קשיא כיון דאמרי׳ לקמן מאן דדאין דינא דגרמ! בי' דמי שטרא מעליא. ור"נ נמי דיין דינא דגרמי בפ׳ הגו"מ [דאיתא שם] ההוא גברא -ראחוי כריא דחיטי דבי ר"ג אתא לקמיה דר"נ חייבי' לשלומי מהא חייבי׳ *רשכונהי* ב.... דתנן ואם מחמת הגזלן דייר להעמידו שדהו חייב להעמידו וקי"ל דאחוזיי אחזויי . וא"כ מאי הרויחה הבת היא לשלם: תשובה האי דאסבה ר"נ עצה זו מפני שיוכל הלוקח ממנה. והאי ותיהדר ותירח דאמרי׳ לאו דוקא שהרי אביה . היה בחיים אלא ה״ק אביה יורש כתובת אמה שיתן לה בכל יום מתנה שמפרוסח ממוה שיוחר שמפונטת ממנה שיחה רוצה האב שתהי׳ לבתו ממה שיהי׳ ללוקח וכיון . שמתנה בעלמא לבתו א"י הלוקח לגבות ממנה שע"מ כן נותן לה שלא יהא ללוקח לגבות ממנה א״נ שנותן לה מעט מעט . כדי פרנסתה אבל לעולם אם היה נכסי לבת ה"נ דגבי לוקח מינה דר"נ . דיין דינא דגרמי: גופא

לחבירו וחזר ומחלו מחול

ואפי׳ יורש מוחל אר״ה

. מקרקש ליה בזוזי וכתב